

گردشگری یکی از عوامل موثر در تحولات سکونتگاه های روستایی می باشد که در ابعادی مثل بافت و اجزای کالبدی، وضعیت اقتصادی، ساختار اجتماعی و فرهنگی و شرایط زیست محیطی خود را نشان می دهد. هدف این پژوهش بررسی نقش گردشگری در تحولات کارکردی روستاهای هدف گردشگری شرق استان گیلان است. روش تحقیق به کار گرفته شده در این مطالعه توصیفی- تحلیلی است و به منظور جمع آوری اطلاعات از روش اسنادی و میدانی استفاده شد. در مطالعات میدانی به منظور بررسی نقش گردشگری در تحولات اقتصادی، کالبدی-فضایی و زیست محیطی از مشاهده و مصاحبه با مدیران محلی روستاهای هدف گردشگری شرق گیلان بهره گرفته شد. برای بررسی نقش گردشگری در تحولات اجتماعی- فرهنگی از پرسشنامه استفاده شد که جامعه آماری ۳۰ نفر از مدیران محلی روستاهای مذکور بوده که تمام شماری شدند و داده های جمع آوری شده از پرسشنامه از طریق آزمون همبستگی (اسپیرمن) و آزمون t مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج نشان می دهد که دهه اخیر (۱۳۹۵-۱۳۸۵) گردشگری در زمینه اقتصادی اگرچه سبب افزایش فرصت های شغلی و افزایش سطح درآمد ساکنان روستا شده ولی سبب بالا رفتن قیمت کالاها، فصلی بودن مشاغل مربوط به گردشگری، کاهش شاغلین و رکود فعالیت های مربوط به کشاورزی در فصول گردشگری شده است. در زمینه اجتماعی و فرهنگی اثرات مثبت بیشتری نظیر نوسازی ملزومات زندگی روستاییان، بهبود وضعیت بهداشت فردی و عمومی روستاییان، افزایش تعامل روستاییان با گردشگران داشته است. از نظر کالبدی فضایی اثراتی همچون افزایش ساخت و ساز، افزایش مالکیت افراد غیر بومی خانه های دوم، تغییر کاربری اراضی، تغییر الگوی مسکن، را در ناحیه مطالعاتی داشته است. از نظر زیست محیطی نیز ورود گردشگران به افزایش میزان زباله، آلودگی صوتی، آلودگی هوا، آب و خاک منجر شده است. نتایج همچنین نشان دادند که تعداد خانه های دوم احداث شده در محدوده مطالعاتی طی دهه اخیر ۱۱۰/۶ درصد رشد داشته و در این راستا روستاهای انبارسر و بالارود به ترتیب با دارا بودن ۵۵ و ۴۲ خانه دوم بیشترین خانه های دوم را در بین روستاهای مورد مطالعه داشته اند. اما در بخشهای خدماتی و رفاهی روستای حسن سرا با داشتن ۵ هتل، ۸ رستوران و ۱۵ واحد تجاری، بهترین عملکرد را در بین سایر روستاها داشته است. براساس مطالعات میدانی، میزان تولید زباله در فصول گردشگری حدود ۸۰٪ نسبت به فصول غیر گردشگری رشد داشته که در این راستا بیشترین تولید زباله در فصول گردشگری مربوط به روستاهای انبارسر (حدود ۴۲۰ کیلوگرم) و حسن سرا (حدود ۳۵۰ کیلوگرم) می باشد.

واژگان کلیدی: گردشگری روستایی، تحولات کارکردی، سکونتگاههای روستایی، استان گیلان